

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09, и 1/11) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини, број: 34/15 од 30. октобра 2015. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 29. децембра 2015. године, донијета је

ОДЛУКА

1. Независном оператору система у Босни и Херцеговини се одређује потребни годишњи приход за 2016. годину у износу од 7.118.165 КМ и утврђује тарифа за рад у износу од 0,0592 фенинга/kWh.
2. Појединачне компоненте потребног прихода НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности, како слиједи:

Опис	2016. захтјев	2016. одобрено	Индекс (3/2)
1	2	3	4
Трошкови материјала	62.500	62.500	1,000
Трошкови услуга	2.248.936	1.154.836	0,514
Трошкови радне снаге	3.640.928	3.336.834	0,916
Амортизација	752.982	752.982	1,000
Трошкови камата	158.900	49.400	0,311
Регулаторна накнада	70.000	70.000	1,000
Остали расходи	1.372.075	1.330.975	0,970
Остали трошкови	80.000	80.000	1,000
А. Укупно трошкови и расходи	8.386.321	6.837.527	0,815
1. Вишак прихода из претходног периода		141.202	
2. Вишак расхода			
3. Вишак прихода	327.000	496.816	1,519
4. Финансијске резерве	200.000	200.000	1,000
5. Остали приходи	1.074.976	274.976	0,256
6. Приходи од ел. енергије (А -1-2+3-5)	7.838.345	7.118.165	0,908
Б. Укупно приходи (5+6)	8.913.321	7.393.141	0,829
Ц. Енергија (kWh)	12.014.071.475	12.014.071.475	1,000
Д. Тарифа (фенинг/kWh)	0,0652	0,0592	0,908

3. Независни оператор система у БиХ и Електропренос БиХ су дужни да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са операторима дистрибутивног система (ОДС), купцима који су директно прикључени на преносни систем и произвођачима који за потребе производног процеса преузимају енергију из преносног система, сачине извјештај о енергетским величинама у свим тачкама преузимања.
4. На основу извјештаја из претходне тачке, за купца прикљученог на преносни систем, услуге НОС-а БиХ се фактуришу његовом снабдјевачу, а за купца прикљученог на дистрибутивни систем ОДС-у, односно правном лицу у оквиру којег ОДС дјелује. За енергију преузету у пумпном начину рада, услуге НОС-а БиХ се фактуришу власнику лиценце за производњу.
5. Тарифа одређена овом одлуком се користи приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.

6. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. јануара 2016. године.

Диспозитив одлуке се објављује у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

Образложење

Независни оператор система у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: НОС БиХ) представља један од субјеката у електроенергетском сектору и има задатак да управља радом преносног система у Босни и Херцеговини. Надлежности и функције НОС-а БиХ су дефинисане *Законом о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и *Законом о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљњем тексту: ДЕРК), број: 05-28-12-30-20/12 од 3. јула 2012. године (“Службени гласник БиХ”, број 53/12). Тарифа за рад НОС-а БиХ је, према члану 21. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Пречишћени текст* (“Службени гласник БиХ”, бр. 93/11 и 61/14 – у даљњем тексту: *Тарифна методологија*), намијењена за покривање трошкова рада НОС-а БиХ који настају обављањем дјелатности прописаних чл. 2. и 7. *Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у БиХ*.

Тарифа се, сходно члану 22. *Тарифне методологије*, утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру регулисане дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисани субјекат утврђују се на основу података садржаних у захтјеву за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

У складу са чланом 3. *Правилника о тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), НОС БиХ подноси ДЕРК-у захтјев за одобрење тарифа. НОС БиХ поднио је захтјев за одобравање тарифа, број: 34/15 од 30. октобра 2015. године (запримљен 2. новембра под бројем: 04-28-5-326/15). Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основне принципе који прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, засноване на објективним критеријумима и на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона БиХ и правила и прописа ДЕРК-а.

Захтјев НОС-а БиХ наводи сљедеће трошкове и расходе за 2016. годину: трошкови материјала у износу 62.500 КМ, трошкови услуга 2.248.936 КМ, трошкови радне снаге 3.640.928 КМ, амортизација 752.982 КМ, трошкови камата 158.900 КМ, остали

трошкови 80.000 KM, трошкови лиценце и регулаторне накнаде 70.000 KM, те остали расходи 1.372.075 KM, што укупно на име трошкова и расхода износи 8.386.321 KM. Поред тога, НОС БиХ је у свом захтјеву затражио да му се одобри вишак прихода над расходима у износу од 527.000 KM којим би се обезбиједило покриће дијела амортизације утрошене на отплату кредита за пословни објекат (218.000 KM), отплата годишње рате кредита за пословни објекат за 2016. годину (109.000 KM), те формирање финансијске резерве за бољу ликвидност (200.000 KM).

НОС БиХ у захтјеву за одобравање тарифа наводи да се тарифа за 2016. годину израчунава на основу реалних потреба (Финансијски план и План инвестиција) као и на основу *Тарифне методологије*.

Финансијско пословање НОС-а БиХ у 2016. години одређиваће слични услови и претпоставке који су обиљежили и пословну 2015. годину. Финансијско пословање се првенствено односи на већ стандардизовану структуру материјалних и нематеријалних трошкова као и услуга, постојеће људске ресурсе уз запослење три нова извршиоца, те материјални и већ достигнути технички ниво на којем НОС БиХ остварује своју дјелатност.

НОС БиХ наглашава да очекује исподпланско остварење електроенергетског биланса у 2015. години, као и проблем наплате својих потраживања од “Алуминија” д.д. Мостар, што се директно одражава на укупни приход НОС-а БиХ.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга у преносном систему за 2016. годину, који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2016. годину (запримљен у ДЕРК-у 2. новембра 2016. године под бројем: 04-28-5-326-2/15) према коме планирана испорука електричне енергије из преносног система у 2016. години износи 12.014,07 GWh.

Након прегледа документације, потпуност захтјева НОС-а БиХ је потврђена актом ДЕРК-а број: 04-28-5-326-5/15 од 18. новембра 2015. године, о чему је НОС БиХ обавијештен дописом број: 04-28-5-326-6/15 од 18. новембра 2015. године, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када је то сматрао потребним.

Захтјев НОС-а БиХ је рјешаван спровођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/05), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих лица да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писмене коментаре у вези са предметом тарифног поступка. Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи и да претходно писмено докажу свој интерес, те најавило одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, како би саслушао свједочења о њиховим позицијама и интересима, ДЕРК је закључком број: 04-28-5-326-16/15 од 26. новембра 2015. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача сљедећим субјектима: ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, “Алуминиј” д.д. Мостар, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево и МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње. Умјешачи нису користили право да у просторијама ДЕРК-а изврше непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву НОС-а БиХ за одобрење тарифа за рад НОС-а БиХ и помоћне услуге је одржана 27. новембра 2015. године у Тузли. На припремној расправи је утврђена листа питања које је требало расправити и ток формалне расправе. На формалној расправи одржаној 2. децембра 2015. године, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдиле све релевантне чињенице. Обрађено је свако од питања са утврђене листе и то сукцесивно одговором подносиоца захтјева и коментарима на исте од стране умјешача и водитеља поступка.

Извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљњем тексту: Комисија) и достављен је странки у поступку актом ДЕРК-а, број: 04-28-5-326-39/15 од 14. децембра 2015. године, те умјешачима којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК-а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС-а БиХ (број: 01-1342-2/15 од 17. децембра 2015. године) и заинтересованих лица (ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, коментари под бројем: I-7360/15 од 21. децембра 2015. године; ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, коментари под бројем: 01-05-38512/15 од 21. децембра 2015. године и “Алуминиј” д.д. Мостар, коментари под бројем: 5492/15 од 21. децембра 2015. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процијени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

НОС БиХ у својим коментарима на коначан извјештај водитеља у поступку одређивања тарифа за рад НОС-а истиче: да трошкове одржавања SCADA система и софтверских алата треба одобрити у траженом износу, да одобрени износ за трошак радне снаге није довољан да се задржи достигнути ниво просјечних нето плата, да очекује да ће се дати неопходна подршка за реализацију ЕБРД кредита, те да је неопходно кориговати рачуноводствену неправилност код третмана вишка прихода из ранијег периода и одређивања укупног потребног прихода НОС-а БиХ.

ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар залаже се за укидање плаћања тарифе за рад НОС-а БиХ за енергију преузету у пумпном начину рада производних електрана, као и за пружање подршке увођењу модела израчуна тарифе кроз “Г” компоненту.

ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево изражава сагласност са препоруком да се регулисаном субјекту не одобри значајно повећање трошкова радне снаге и да му се по основу трошкова услуга и камата призна знатно мањи износ од захтијеваног, с друге стране, противи се препоруци водитеља око износа одобреног вишка расхода над приходима регулисаног субјекта сматрајући да проблеме ликвидности мора рјешавати на другачији начин; сматра да би менаџмент НОС-а БиХ требао размотрити оправданост исплата накнада члановима комисија за израду елбората о прикључку; констатује да постојећи ниво тарифе не би требало повећавати и да у овом тренутку не треба уводити “Г” компоненту у тарифу за рад НОС-а БиХ.

“Алуминиј” д.д. Мостар истиче потребу досљедне примјене члана 22. *Тарифне методологије* и потребу увођења “Г” компоненте тарифе за рад НОС-а БиХ коју би плаћали произвођачи електричне енергије.

Комисија, дакле, мора усмјерити своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложено у извјештају водитеља поступка, као и коментаре умјешача поднесених у току цијелог поступка, те cjеловитом опсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједећи такве обавезе, Комисија излаже сљедећа своја становишта:

Код одређивања *трошкова материјала*, Комисија у потпуности прихвата приједлог водитеља поступка и сматра разумним трошкове материјала у 2016. години одобрити у висини од 62.500 КМ.

Код одређивања *трошкова услуга*, Комисија је као и у ранијим тарифним поступцима посебну пажњу усмјерила на износ трошка одржавања SCADA система и услуге одржавања софтвера те прихвата аргументацију и оријентацију водитеља поступка у процјени укупног трошка ових услуга и утврђује их у износу приближном остварењу у ранијем периоду. Не спорећи значај и потребу стручног усавршавања запосленика НОС-а БиХ, Комисија сматра да се износ трошка за ову намјену може редуковати успоставом одговарајућих приоритета и коришћењем различитих модалитета у пракси. Цијенећи досадашњу динамику израде студија везаних за рад електроенергетског система БиХ као и значај теме *‘Утицај обновљивих извора на квалитет електричне енергије у БиХ’* коју би студија обрадила, Комисија сматра оправданим признати и одобрити износ од 50.000 КМ за ову намјену. Такође, Комисија сматра оправданом препоруку водитеља поступка да се не уврсте трошкови за припрему реализације кредита (*Front and Fee*) у износу од 200.000 КМ и трошак услуга консултанта за нови SCADA систем у износу од 800.000 КМ у одобрене трошкове услуга. ДЕРК може накнадно, по евентуалној активацији кредита, преиспитати утицај ових трошкова на одобрену тарифу. Сматрајући да НОС БиХ може утицати на износе појединих трошковних позиција (трошкови репрезентације, услуге одржавања сталних средстава и остале услуге) без угрожавања функционалности и свога рада, те пратећи досадашњу реализацију, Комисија одобрава износ трошка услуга у укупном износу од 1.154.836 КМ.

Сагледавајући досадашња остварења *трошкова радне снаге* у односу на одобрена, евидентна су, осим у 2013. години, значајнија одступања. Иако је НОС БиХ у свом тарифном захтјеву за 2016. годину планирао износ трошка радне снаге на достигнутим просјецима из претходног периода, те повећање броја запослених ради замјене кадрова који одлазе у пензију, Комисија сматра да се износ овог трошка мора прилагодити садашњој економској ситуацији у Босни и Херцеговини.

Цијенећи напријед наведено, Комисија одобрава износ на позицији трошкова радне снаге од 3.336.834 КМ сматрајући да, у оквиру одобрених средстава, НОС БиХ има могућност и за запошљавање новог кадра у циљу извршавања свих својих задатака.

НОС БиХ је затражио одобрење *трошка амортизације* за 2015. годину у износу од 752.982 КМ као резултат обрачуна амортизације на сва средства која НОС БиХ користи укључујући и дио који се односи на SCADA систем, а које су три електропривреде у БиХ платиле кроз ЕБРД кредит. Износ амортизације на тај дио СЦАДА система износи 274.976 КМ. Комисија је одлучила признати трошак амортизације за 2016. годину у затраженом износу од 752.982 КМ, док се истовремено износ од 274.976 КМ оприходује и исказује као приход од донираних средстава.

Уз тарифни захтјев НОС БиХ је доставио и отплатне планове кредита који би требали бити оперативни у 2016. години. Укупне камате по свим кредитима износе 139.400 КМ, док су трошкови *осигурања* у нивоу остварења из ранијег периода и износе 19.500 КМ. С обзиром да се не може са сигурношћу тврдити да ће доћи до реализације новог

кредита ЕБРД и повлачења његове прве транше у 2016. години, Комисија сматра разумном препоруку да се трошак камата за овај кредит не узима у обзир приликом израчуна тарифе за 2016. годину, већ да се одобри кад он реално буде у употреби. Стога, Комисија признаје износ *финансијских трошкова* од 49.400 КМ.

Комисија у потпуности подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за енергенте и режијске трошкове, а које спадају у групу *осталих трошкова* и одобрава предложени износ од 80.000 КМ.

У погледу одређивања висине *осталих расхода*, Комисија примјећује да они имају највећи појединачни раст (око 25%) у односу на процјену остварења за 2015. годину. Комисија респектује чињеницу високог износа чланарине за ENTSO–Е и потребе финансирања трошкова рада Канцеларије SEE САО и SCC пројекта на чије износе НОС БиХ не може самостално утицати. Истовремено се има у виду и чињеница да се на појединим трошковима (накнада за рад управног одбора, путни трошкови, дневнице и сл.) могу остварити одређене уштеде, те се одобравају *остали расходи* у висини од 1.330.975 КМ.

Подносиоцу захтјева се као оправдани трошак признаје и износ у висини од 70.000 КМ по основу обавезе плаћања регулаторне накнаде прописане *Одлуком о одређивању регулаторне накнаде за 2016. годину* (“Службени гласник БиХ”, број 74/15).

Такође, НОС-у БиХ у оквиру потребног прихода се одобрава 200.000 КМ за формирање неопходне финансијске резерве која би служила намјени одржавања ликвидности и стабилнијем финансијском пословању регулисаног субјекта, а у свјетлу ненаплаћених потраживања од “Алуминија” д.д. Мостар која у значајној мјери утичу на финансијску стабилност НОС-а БиХ. Поред финансијске резерве, те имајући у виду остварени вишак прихода над расходима из претходног периода у износу од 141.202 КМ, као и разграничени/одложени приход од донације у износу од 274.976 КМ, додатно се пројектује вишак прихода над расходима за 2016. годину у износу од 496.816 КМ. НОС БиХ мора унапријед обавијестити ДЕРК о намјени пројектованог вишка прихода над расходима како би се оваква намјена евидентирала и узела у обзир приликом одобравања трошкова у будућности.

На основу изведених анализа захтијеваних трошкова и расхода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију као потребни годишњи приход Независном оператору система у Босни и Херцеговини за 2016. годину утврђује и одобрава укупни износ од 7.118.165 КМ и, на основу овако одобреног потребног прихода и преузете енергије из преносног система од 12.014.071.475 kWh према Билансу електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2016. годину, одређује тарифу за рад у износу од 0,0592 фенинга/kWh.

У погледу коментара појединих умјешача о успостављању “Г” компоненте Комисија подсјећа на Мишљење Агенције за сарадњу енергетских регулатора (АЦЕР), број 09/2014 од 15. априла 2014. године, о одговарајућем распону тарифа коју плаћају произвођачи, донешено с обзиром на Уредбу Комисије (ЕУ) бр. 838/2010 од 23. септембра 2010. о утврђивању смјерница које се односе на механизам накнаде између оператора преносних система и заједнички регулаторни приступ наплати преноса. Према овом Мишљењу енергијски базирана “Г” компонента, односно накнада по јединици енергије коју ињектују произвођачи треба бити једнака нули (0) €/MWh.

Такође, Комисија цијени да, у тренутној ситуацији ниских велепродајних цијена на тржишту електричне енергије и неповољног економско-финансијског положаја у коме се налази дјелатност производње електричне енергије, није погодан тренутак за

увођење “Г” компоненте тарифе за рад НОС-а БиХ коју би плаћали произвођачи електричне енергије. Као и до сада, ДЕРК ће константно пратити примјену одређене тарифе и по потреби приступити подешавању исте.

Појединачне компоненте потребног прихода НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности.

Тарифа одређена у напријед наведеном износу, по увјерењу Комисије, обезбјеђује потребни приход за ефикасан, безбједан и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процијени степен вјероватноће остварења свих прогнозираних трошкова и расхода, и у оквирима овлашћења ДЕРК-а да до објективизације услова за прецизније одређивање тарифа исте одобрава и у складу са конкретним околностима у периоду подношења захтјева за одобрење тарифа (члан 21. *Тарифне методологије*), на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана пријема ове одлуке.

Број: 04-28-5-326-48/15
29. децембра 2015. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Милорад Тушевљак